

Nr 236.

Av herr **Arrhén**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1947/48 till avlöning vid de allmänna läroverken m. m.

Som av proposition nr 151 s. 47 framgår har skolöverstyrelsen ånyo hemställt, i likhet med vad som var fallet i fjol, att de särskilda arvodena vid provårsläroverken borde återföras till de belopp, varmed de utgingo före den 16 maj 1941. Överstyrelsen föreslår därutöver en genomsnittlig kompensation för varje ordinarie lärare vid provårsläroverk med omkring en veekotimme. För genomförande av den sålunda föreslagna åtgärden kräves en lärarkraft av 180 veekotimmar, motsvarande omkring 7 heltidstjänstgörande lärare. Överstyrelsen vill i detta sammanhang även erinra om att 1945 års riksdag (riksdagens skr. 1945:481, s. 4) ansett det önskvärt, att lärarkandidaterna genom timlärarförordnande erhöles ytterligare ekonomisk kompensation och att denna i viss omfattning tillämpade anordning därför för framtiden borde utnyttjas i ökad utsträckning.

Departementschefen har för sin del förklarat sig kunna biträda förslaget om att låta arvodena utgå med samma belopp som före budgetåret 1941/42 men icke överstyrelsens förslag beträffande kompensation i undervisningsskyldigheten. »Jag är nämligen», säger departementschefen, »av den uppfattningen att i nuvarande läge med bristande tillgång på lärare erforderlig kompensation för provårshandledarnas merarbete främst bör givas formen av *kontant ersättning*» (kurs. här).

Anledningen till att överstyrelsen enbart krävt en återgång till, vad arvodesfrågan angår, läget före den 16 maj 1941 torde ligga däri, att statskontoret som sin mening framhållit att »för beredande av erforderlig kompensation bör väljas antingen den ena eller den andra av berörda kompensationsmöjligheter men icke båda». Statskontoret fortsätter dock: »Överstyrelsens förslag gör det därför angeläget att, innan den nya löneregleringen träder i kraft, till närmare övervägande upptaga spörsmålet i fråga.»

Departementschefen har uppenbarligen funnit denna argumentering bärande. Det hade varit rimligt, om statsrådet från en dylik utgångspunkt kunnat finna rätt och billighet tala för en annan lösning än den, som enbart består i en rekommendation att återgå till de arvoden om 360 kr. per år för ordinarie och extraordinarie ämneslärare vid provårsläroverk samt för handledning 180 kr. per termin för tvåterminskandidat och 300 kr. för enterminkandidat,

vilka utgingo före den 16 maj 1941. Ett dylikt ståndpunktstagande kan omöjligt innebära den lösning av detta problem, som statskontoret efterlyser.

Det må till en början erinras om, att de här nämnda beloppen utgått enligt beräkningar, som 1907 ansågos skäliga, alltså för fyrtio år sedan. Efter den tidens penningvärde utgjorde dessa arvoden ett ingalunda oväsentligt tillägg på grundlönen. Sedan den tiden har emellertid löneskalan helt förändrats men arvodena förblivit oförändrade. Det synes därför ändamålsenligt och rättvist, att dels en riktigare proportion mellan grundlön och arvode kommer till stånd, dels hänsyn tages till penningvärdesförsämringen under de senaste åren, vilken nyligen föranlett riksdagen till en uppräknig av de statsanställdas löner.

I detta sammanhang bör även nämnas att närmast motsvarande lärarkategori, övningslärarna, d. v. s. de folkskollärare, vilka tjänstgöra vid folkskoleseminariernas övningsskolor, enligt statsliggaren äro placerade tre lönegrader högre än lärare vid vanliga folkskolor, vilket betyder en extra ersättning för deras handledarverksamhet på något över 1 200 kr. Skulle läroverkens provårslärare gottgöras efter en liknande princip, bleve beloppet omkring 1 500. Det vore säkerligen till stor fördel för rekryteringen av lärare vid provårsläroverken, om dessa på ett motsvarande sätt finge en fast, särskild placering i löneskalan.

Bör alltså »erforderlig kompensation för provårshandledarnas merarbete främst givas formen av kontant ersättning», som departementschefen hävdar, synes det vara ett oavvisligt behov, att grunderna för denna ersättning upptagas till förnyat bedömande, varvid hänsyn bl. a. böra tagas till de synpunkter, vilka här anlagts.

Under åberopande av vad som här anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta

att för nästa budgetår verkställa en uppräknig av de sedan 1907 utgående arvodena till provårshandledarna, vilka av departementschefen nu föreslås att åter oförändrade utgå, varvid hänsyn likväl även bör tagas till jämförliga yrkeskategoriers villkor, samt

att snarast möjligt upptaga frågan om särskild placering av lärarna vid provårsläroverken i löneskalan till bedömande.

Stockholm den 19 mars 1947.

Erik Arrhén.